HAVVA'NIN ÜVEY KIZLARI

PEYAMİ SAFA
SERVER BEDİ

HAZIRLAYANLAR
SERDAR SOYDAN
BİLAL ACARÖZMEN

ÖTÜKEN

/ otukennesriyat

YAYIN NU: 2115
EDEBÎ ESERLER: 1066

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-729-5

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Yayın Danışmanı: Prof. Dr. Seval Şahin

Editör: Gürkan Canpolat

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: CB Matbaacılık

Baskı: Unifset Basım Yayın Sanayii ve Ticaret Ltd Şti
Yakuplu Mah. 194. Sok. Nu:1 / 159 3. Matbaacılar Sitesi
Beylikdüzü-İstanbul Tel: (0212) 875 37 85
Sertifika Nu: 72541

İstanbul - 2024

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Peyami Safa (2 Nisan 1899-15 Haziran 1961)

2 Nisan 1899'da İstanbul Gedikpaşa'da doğdu. Babası Şair İsmail Safa, annesi Server Bedia Hanım'dır. Bir buçuk yaşındayken babası Sivas'ta öldü. İlk öğrenimine Gedikpaşa'da Menbaül-İrfan Mektebi'nde başladı. Eğitimi devam ederken dokuz yaşında, sağ kolunda ortaya çıkan kemik veremi yüzünden uzun bir hastalık dönemi geçirdi. (1908). 1910'da başladığı Vefa İdadisi'ni bu hastalık ve geçim darlığı sebebiyle bırakmak zorunda kaldı. *Bir Mekteplinin Hatıratı / Karanlıklar Kralı* (1913) adlı ilk kitabını Vefa İdadisi'ndeki öğrenciliği sırasında çıkardı. Tiyatro eğitimi almak için Darülbedayi imtihanlarına girdi, kazandı, ancak devam edemedi (1914). Posta-Telgraf Nezareti'nde göreve başladı. Ardından Boğaziçi'ndeki Rehber-i İttihad Mektebi'ne muallim olarak girdi (1917). Bu dönemde *Fağfur, Servet-i Fünûn* ve *İctihad*'da yazdı. Bir süre Düyun-ı Umumiye İdaresi'nde çalıştı (1918).

Ağabeyi İlhami Safa ile birlikte *Yirminci Asır* gazetesini çıkardı. (1919). *Yirminci Asır* kapandıktan sonra *Tercüman-ı Hakikat* ve *Tasvir-i Efkâr* (1922), Cumhuriyet'in ilânının ardından *Son Telgraf*, *Son Saat* ve *Son Posta* gazetelerinde çalıştı. 1924 yılında Server Bedi takma adıyla meşhur Cingöz Recai tipini yarattı. Halil Lutfi (Dördüncü) ile birlikte *Büyük Yol* adlı bir gazete çıkardı (1925). Aynı tarihlerde hem Server Bedi hem Peyami Safa imzasıyla *Cumhuriyet*'te yazdı. Bu gazeteyle ilişkisini fıkra yazarı ve edebiyat sayfası yöneticisi olarak aralıklarla sürdürdü (1928-1940). *Resimli Ay*, *Hareket* dergilerinde yazdı. Ağabeyi İlhami Safa ile birlikte *Hafta* dergisini çıkardı. (1935). *Hafta*'nın ardından *Kültür Haftası*'nı çıkardı.

Cumhuriyet'ten sonra *Yeni Mecmua, Tasvir-i Efkâr, Çınaraltı, Büyük Doğu, Vakit* ve *Ulus* gazetesinde yazmaya başladı (1949-1953). Bursa'dan milletvekili adayı oldu ancak seçimi kazanamadı (1950).

Peyami Safa bir süre sonra *Türk Düşüncesi* dergisini yayımlamaya başladı (Aralık 1953) ve *Milliyet* gazetesi yazı kadrosunda yer aldı (1 Ekim 1954). Ardından *Tercüman*'a geçti (Mart 1959). *Büyük Doğu*'da ve *Havadis* gazetesinde yazdı (21 Temmuz 1960). *Düşünen Adam* dergisinde (5 Ocak 1961) ve *Son Havadis* gazetesinde (10 Mart 1961) yazmaya başladı. 15 Haziran 1961 tarihinde Çiftehavuzlar'da öldü ve Edirnekapı Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Peyami Safa'nın 1914-1961 yılları arasında gerçek ismiyle ve Server Bedi, Çömez, Serazad, Safiye Peyman, Bedia Servet gibi takma adlarla yazdığı süreli yayınlar şunlardır: Gazete: *Büyük Yol, Cumhuriyet, Havadis, Milliyet, Son Havadis, Son Posta, Son Telgraf, Tan, Tasvir, Tasvîr-i Efkâr, Tercü-*

man, Tercümân-ı Hakîkat, Ulus, Vakit, Yirminci Asır. Dergi: *Aydabir, Aydede, Bozkurt, Büyük Doğu, Çınaraltı, Düşünen Adam, Edebiyat Gazeteasi, Fağfur, Hafta, Hareket, Hayat, Heray, İctihad, İslâm Mecmuası, Kültür Haftası, Resimli Ay, Resimli Şark, Seksoloji, Servet-i Fünûn, Türk Dili, Türk Düşüncesi, Türk Yurdu, Türklük, Yedigün, Yeni Çağ, Yeni İstiklâl, Yeni Mecmua, Yeni Türk Mecmuası*.

Eserleri. Hikâyeleri. 1. *Gençliğimiz* (1922). 2. *Siyah Beyaz Hikâyeler* (1923). 3. *Ateş Böcekleri* (1925). 4. *İstanbul Hikâyeleri* (tarihsiz). 5. *Hikâyeler*. İlk Defa Bütün Hikâyeleri Bir Arada (1980). *Asrın Hikâyeleri*'yle *Siyah Beyaz Hikâyeler*, *Ateş Böcekleri* ve *Resimli A*y mecmuasının 1930 yılında verdiği Resimli Hikâyeler ilâvesindeki hikâyeler Halil Açıkgöz tarafından bir araya getirilmiştir.

Romanları. 1. *Sözde Kızlar* (1922). 2. *Şimşek* (1923). 3. *Mahşer* (1924). 4. *Bir Akşamdı* (1924). 5. *Canan* (1925). 6. *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu* (1930). 7. *Fatih-Harbiye* (1931). 8. *Bir Tereddüdün Romanı* (1933). 9. *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu* (1949). 10. *Yalnızız* (1951). 11. *Biz İnsanlar* (1959). Peyami Safa'nın ayrıca *Gün Doğuyor* adlı bir piyesi yayımlanmıştır (1937). Ayrıca Server Bedi takma adıyla çok sayıda roman ve hikâye kitabı yayımlamış, tefrika etmiştir. Bu eserler de Ötüken Neşriyat tarafından Server Bedi Külliyatı başlığı altında 2018 yılından itibaren yayımlanmaya başlamıştır.

Diğer Eserleri. 1. *Türk İnkılâbına Bakışlar* (1938). 2. *Felsefî Buhran* (1939). 3. *Millet ve İnsan* (1943). İkinci baskısı *Nasyonalizm* adıyla yapılmıştır (1961). 4. *Mahutlar* (1959). 5. *Sosyalizm* (1961). 6. *Mistisizm* (1961). 7. *Doğu-Batı Sentezi* (1962). 8. *Kızıl Çocuğa Mektuplar* (1971). Yukarıdaki üç eseri ayrıca *Nasyonalizm-Sosyalizm-Mistisizm* adıyla bir arada basılmıştır (1975).

Büyük Avrupa Anketi adlı eseri (1938) Peyami Safa'nın 1936 yılında çıktığı Avrupa seyahatini anlatır. Peyami Safa'nın çeşitli gazete ve dergilerdeki yazılarından seçmeler konularına göre tasnif edilerek "Objektif" adı altında basılmıştır: *Osmanlıca, Türkçe, Uydurmaca* (1970); *Sanat, Edebiyat, Tenkit* (1971); *Sosyalizm Marksizm Komünizm* (1971); *Din, İnkılâp, İrtica* (1971); *Kadın, Aşk, Aile* (1973); *Yazarlar, Sanatçılar, Meşhurlar* (1976); *Eğitim, Gençlik, Üniversite* (1976); *Yirminci Asır, Avrupa ve Biz* (1976). Peyami Safa, *Cumhuriyet Mekteplerine Millet Alfabesi* (1929), *Cumhuriyet Mekteplerine Kıraat* (I-IV, 1929), *Yeni Talebe Mektupları* (1930), *Büyük Mektep Nümuneleri* (1932), *Türk Grameri* (1941), *Dil Bilgisi* (1942), *Türkçe İzahlı Fransız Grameri* (1948) gibi ders kitapları da kaleme almıştır.

Bu Kadın Kim?[1]

Serdar Soydan

Peyami Safa'nın Server Bedi imzasıyla yazdığı romanların pek çoğunda gizemli, tuhaf ancak hiçbir zaman ucubeleştirilmeyen, arzu nesnelikleri itinayla muhafaza edilen, yani çözülemeyen, anlaşılamayan ve biraz da bu yüzden âşık olunan kadınlar vardır.

Bu kadınlar kimdir? Esrarları nedir?

Okuyucu da romanın erkek karakteriyle birlikte bunu anlamaya çalışır. Böylece bu bilinmezlik, bazen, romanın sonuna kadar devam eden bir merak unsuru, sürükleyicilik yaratır. Ana erkek karakterlerin görür görmez etkisine girdiği ve ne yaparsa yapsın tam olarak elde edemediği, elde etmeyi bırakın, doğru dürüst çözemediği bu kadınları saran esrar perdelerinin aralanışına şahit oluruz.

Peyami Safa, Server Bedi imzasıyla yazdığı pek çok romanında bu şablonu, daha doğrusu bu karakterizasyonu kullanır. Benzer erkekler ve kadınlar yaratıp durur. Aynı zamanda şehvet dolu, libidosu yüksek bir damardır bu. Cinsel bir gerilim, tüm eserlerde hissettirilir. Ana karakterler ne zaman kavuşacak, bu ele avuca sığmaz, tanımlanamaz kadınlar ne zaman ehlileştirilecek(!), aşka boyun eğecektir? Okuyucular bunu bekler.

---

[1] *Bu Kadın Kim?,* Aynı zamanda Peyami Safa'nın Server Bedi imzalı romanlarından birinin adı. 1935 senesinde *Hafta* dergisinde tefrika edilmiş. Roman, tam da bu yazıda anlatıldığı gibi bir gizemli kadını merkezine alıyor ve Cenap, roman boyunca uzun süre ismini bile bilmediği Seniye'nin kim olduğunu anlamaya, bu garip kadının esrarını çözmeye çalışıyor.

Ancak bununla yetinmez Peyami Safa. Alttan alta yükselen bu cinsel gerilimi kaçma kovalamacalar, akıl almaz maceralarla da süsler. Okuyucu, metin boyunca olaydan olaya sürüklenir. Yani cinsel gerilim, reel aksiyonla desteklenir.

Bu sayededir ki Server Bedi romanlarının ekserisi "Aşk ve Macera Romanı" klişesinin tüm gereklerini yerine getirir. Server Bedi'yi, romanları tirajı yüksek gazetelerde tefrika edilen ve hemen ardından yayınevleri tarafından kitap olarak basılan, rağbet gören bir imza yapan da bu olmuştur. Peyami Safa, yani Server Bedi başarılı bir tefrika roman yazarıdır.

*

Gizemi çözülemeyen kadınlar ve onların büyüsüne kapılan, okuyucuların kendilerini özdeşleştireceği erkek kahramanlardan oluşan bu popüler roman şablonu, tabii ki Peyami Safa'nın buluşu değildir. Ancak o, bu şablonu kendi edebî ve kültürel birikimiyle, yeteneğiyle yorumlamış, çeşnilendirmeyi bilmiştir.

Burada bir parantez açıp Peyami Safa'nın psikiyatriye olan ilgisinden bahsetmek istiyorum. Aslında sadece psikiyatri de değil, pek çok alanda derinlemesine bilgi sahibidir Peyami Safa. Zülfikar Uğur Yıkan, Server Bedi romanlarıyla ilgili tezinin giriş bölümünde bu duruma detaylı bir şekilde değinmiştir:

Peyami Safa'nın hemen her alandaki yazılarında geniş kültürünün yansımaları görünür. Pek çok kişi Safa'nın geniş kültürünü vurgular. Halit Fahri Ozansoy, onun çok okuyan, bilgili bir kişi olduğunu ve zamanla biraz filozofluk ve sosyologluk merakının uyandığını söyler. (Ergun) Göze de spiritüalizm, tıp bilgisi ve bunun onun eserlerine etkisi üzerinde durur.[2]

[2] Zülfikar Uğur Yıkan, "Peyami Safa'nın Server Bedi İmzalı Romanları": Ankara, 2004, s. 3 (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.) Bu yazıda alıntılayacağım bundan sonraki kaynaklara da Yıkan'ın tezi vasıtasıyla ulaştığımı belirtmeliyim.

Ergun Göze, *Peyami Safa-Nazım Hikmet Kavgası* adlı kitabında, Safa'nın ruh hadiselerine yoğun bir alaka duyduğunu ve tıp kültürünün şaşırtıcı olduğunu belirtir.[3]

Toker Yayınlarının 1984'te yayınladığı monografiye göre Peyami Safa, yükseköğrenim görmemiş olmasına rağmen psikoloji, felsefe, sosyoloji, tıp ve iktisat konularında, bu alanların uzmanlarıyla tartışabilecek seviyede kültür sahibidir. Bu sahalardaki bilgi ve kültürünün kaynağını çok iyi öğrendiği Fransızcası ve devamlı okuduğu eserler teşkil etmiştir.

Yine Yıkan'ın tezinden bir alıntı:

> Faruk Kadri Timurtaş, Peyami Safa'nın tıp ve tıbbın diğer bilimlerle ilişkisi üzerindeki bilgisinin üzerinde durur. "Üstadın tıp mevzuunda derin bilgi sahibi olduğu söylenir. Tıp ile psikoloji, metafizik ve felsefe arasındaki bağları sezen, beden, ruh ve Allah münasebetini en iyi ve bu konulardaki en yeni izahları ve çalışmaları yakından takip eden anlayan ondan başka fikir adamımız yoktur denebilir."[4]

Ayhan Songar da "Peyami Safa'dan Birkaç Hatıra" başlıklı yazısında benzer şeyler söylemekte, nöroloji ve psikiyatriye özellikle vurgu yapmaktadır:

> O, gerçekten tıp ilimlerini derinlemesine bilen, okuyan, yazan ve büyük bir salahiyetle tartışan bir insandı. (…) Bilhassa nöroloji ve psikiyatri şubelerinde bilgisi, seziş ve kabiliyeti gerçekten engindi. Kütüphanesi bu mevzuda kitaplarla dolu idi.[5]

Peyami Safa, Server Bedi imzalı romanlarında arzu nesnesi olarak kurguladığı kadınları psikiyatrik ve sosyolojik bilgi biri-

---

[3] Ergun Göze, *Peyami Safa-Nazım Hikmet Kavgası*, İstanbul, Yağmur Yayınevi, 1972, s. 53 ve 83.

[4] Yıkan, agt., s. 4.

[5] Ayhan Songar, "Peyami Safa'dan Birkaç Hatıra", *Türk Edebiyatı*, sayı: 104, (Haziran 1982), s. 14.

kimlerinden faydalanarak hem ilginçleştirmiş hem de bu yolla romanlarını orijinal ve biricik hâle getirmiştir.

Örneğin *Selma ve Gölgesi*'ndeki karanlıklarda yaşayan, gizemli Selma… Kan ve ölümden hoşlanmaktadır Selma. Babası, ardından iki kocası intihar etmiştir. Nevzat ve daha sonra Nevzat'ın fikrini almak için çağırdığı Halim'i etkisi altına alan bu kadın, bir katil ya da bir vampir midir? Romanda Selma'nın babasının intiharından sonra psikolojisinin bozulduğu ve iki kocasını öldürdüğü anlaşılır. Daha sonra Halim'i de intihar süsü vererek öldürecek olan Selma'dan bahsedilirken *histerik*, *nemfoman* ve *femme fatale* terimleri kullanılır.

Korkuyorum'da Zehra bir gün her şeyden, hem de hiçbir sebep yokken korkmaya başlar. Kocası Fazıl'ın çağırdığı doktorlar, bu korkunun psikolojik bir rahatsızlık olabileceğini söylerler. Zehra'nın bahçedeki kuyunun başında "fena hâlde" bulunması ve sık sık ortadan kaybolmaları da onun etrafındaki gizem haresini yoğunlaştırır.

Ah Minel Aşk'taki Narin'in tam bir şuur sahibi olduğu muhakkak değildir. Dahası "harikuladeli" yapmak merakı vardır genç kadının. Beklenmedik çılgınlıklar ve ortadan kaybolmalarla kocasını sürekli şaşırtmaktadır. Halim, onu, Taksim'deki gece kulüplerinde bulmaktadır her defasında ve karısının neden buralara geldiğini anlayamamaktadır.

"Fakat buralara niçin geliyordu? Nasıl bir iptilaydı bu? Ne yapmak istiyordu? Bu hayattan ne zevk alıyordu? Daha çirkin ve gayrimeşru iptilaları var mıydı?"

Halim, bu soruların cevabını romanın sonuna kadar öğrenemeyecektir.

Ayşe'nin Yıldızı, *Çılgın Akşamlar*, *Sıcak Nefesler*, *Bu Kadın Kim?..* Hatta Server Bedi'nin ilk eserlerinden *Zıpçıktılar*'daki Vuslat… Vuslat, Cevdet'in tanımlamasıyla "belki afif ama herhâlde fettan bir kadın"dır. On altı hanenin yanıp kül olduğu Etyemez yangınının müsebbibi, ölüleri seyretmekten haz alan tekinsiz biridir.

Bu gizemli, hasta, tuhaf kadın örnekleri daha da çeşitlendirilebilir. Peyami Safa bu kadınları tanımlarken paranoyadan, histeriden, saplantıdan dem vurur. Her biri türlü krizler, buhranlar geçirip durur. Ekserisi intihara meyillidir. Tepkileri, davranışları, söyledikleri çoğu kez beklenmediktir.

Peyami Safa'nın Server Bedi imzalı romanlarındaki kadınlar bir araya getirildiğinde bir psikiyatrik vakalar bütünü oluştururlar. *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu*'nda Ferit'in kaldığı pansiyonun her biri, bir diğerinden enteresan insanlarına benzerler.

*

Havva'nın Üvey Kızları'ndaki Piraye de klasik bir Peyami Safa kadınıdır. Rıfkı, onu bir kitapçı dükkânında görür ve görür görmez vurulur. Fakat onu Şükriye olarak tanımıştır. Zira Piraye, kitapçıya sipariş verirken kendisini bir muallime olarak tanıtmış ve Şükriye ismini vermiştir.

Rıfkı, adını Şükriye olarak bildiği bu kadını, siparişini yollamaları için adresini verdiği okulu arayarak bulur. Lakin karşısına çıkan başka biridir.

Böyle bir gizemle açılır roman. Bu tuhaf karşılaşma ve başkasının yerine geçmenin esrarı ortaya çıkar çabucak. Tabii bununla kalmaz Piraye'ye dair tuhaflıklar.

Rıfkı, âşık olduğunu anbean idrak ettiği Piraye'yi bir türlü çözemez. Onun soğukluğunu, kendisine karşı ilgisizliğini anlamlandıramaz. Dahası Piraye'nin üç arkadaşı, Semahat, Şükriye ve Neriman… Hele Neriman; sürekli etraflarındadır.

Rıfkı, Piraye'nin Neriman'la ilişkisini de anlamakta zorlanır.

"Hem şu Neriman'ı da merak ediyorum. Ne garip mahluk! Piraye'nin eteğini niçin bırakmıyor? Ne menfaati var? Piraye, bu kıza neden bu kadar zayıf? Sahi, anlaşılmaz şeyler!"

Hatta Piraye'yle evlendikten sonra bile çözemez bu işi. Neriman, sanki ilişkilerindeki üçüncü kişidir. Sürekli evlerindedir.

Sonunda gerçeği, hem de yine Piraye ve Neriman'ın arkadaşı olan Semahat'tan öğrenir.

Piraye, Neriman'la sevgilidir. İki kadın uzun zamandır birliktedir. Rıfkı, bu gerçek karşısında donakalır:

> Ne hâlde idim, bilmiyorum. Fakat içim yanmış kömür gibiydi, kalbim simsiyah kesilmişti. Kendimi büsbütün başka bir dünyada, kanunları değişmiş, garip bir dünyada sanıyordum. Semahat'ı dinlerken kaç defa güneş söndü, ortalık karardı, küreler birbirine çarptı ve dünya başıma yıkıldı zannettim. Kaç defa saçlarımın arasından bir yıldırım girdi ve topuklarından çıktı, kaç defa, yerimden fırlayarak "Ben neler işitiyorum, neler öğreniyorum!" diye haykırmak istedim. Hatta içime öyle arzular doğuyordu ki sokağa çıkarak bütün insanlara bağırmak, "Hey! Sizin bilmediğiniz bir âlem var, sizin bilmediğiniz bir tabiat ve kanunlar var, dikkat ediniz, kadınlara dikkat ediniz, her saçı sizden biraz uzun, başı sizden biraz küçük, etleri yumuşak, kemikleri ince mahluk kadın değildir, kadın şeklinde üçüncü bir insan daha aramızda yaşıyor. Gözlerinizi açınız!" demek istiyordum. Semahat'a bakarak başımı birkaç kere salladım, salladım, heyecandan kısılmış bir sesle "Şimdi, işte şimdi her şey anlaşılıyor. İşte şimdi vaktiyle bana muamma gibi görünen hadiselerin hepsinin birer manası var. Tevekkeli değil… Tevekkeli değil," diyordum ve Piraye'nin birçok hareketini hatırlıyor, hepsinin niçin yapıldığını artık anlıyor ve her anlayışımda "Tevekkeli değil," diye tekrar ediyordum. Hatta Piraye'nin son gece Neriman'ın koynunda yatmasını da hatırlayarak "Tevekkeli değil," dedim. "Kavga ettiğimiz gece de Neriman'la beraber yattı. Öyle ya, Piraye'nin hakiki kocası ben değilim, Neriman!" (…) Ben daima başımı sallayarak, dünyanın yaratılışına kadar giden bir düşünce içinde mırıldandım. "Havva'nın üvey kızları… Üvey kızları… Havva'nın üvey kızları!"

Evet, Havva'nın üvey kızlarıyla kastedilen lezbiyenlerdir.

Romanın bundan sonrasında Peyami Safa yine psikiyatriye ilgisini ve bu konudaki birikimini gösterir. Karısının lezbiyen olduğunu öğrenen Rıfkı, bu konu hakkında bir araştır-

ma yapar ve Freud'un 1905 tarihli *Cinsellik Üzerine* kitabını bulup okur. Uzun uzadıya düşünür eş cinsellik hakkında. Çünkü Piraye'den vazgeçmek istemez. Ona duyduğu aşkın büyüklüğü bu gerçekle, bu imkânsızlıkla mücadele etmede yüreklendirmektedir Rıfkı'yı.

Peyami Safa'nın bu romandaki arzu nesnesi bir lezbiyendir. Rıfkı, aşkıyla Piraye'nin cinsel yönelimini değiştirmeye, onun kendisine aşkla bağlanmasını sağlamaya çalışırken, hissettirmeden, akılcı oyunlarla Neriman'ı saf dışı etmek için de çabalar.

Muvaffak olabilecek midir?

Piraye, Neriman'ı mı yoksa Rıfkı'yı mı tercih edecektir? Kadınları seven bir kadının bir erkeğe âşık olması, olabilmesi mümkün müdür?

Havva'nın Üvey Kızları'nda merak unsuru, okuyucuya bu sorular sordurtularak yaratılır. Rıfkı'nın karşılıksız aşkı ve bir türlü tatmin edemediği ruhsal, bedensel arzuları da cinsel gerilimi sağlar.

Böylece Peyami Safa, bu yazının başında da belirttiğim gibi, gizemli, tuhaf ancak hiçbir zaman ucubeleştirilmeyen, arzu nesnelikleri itinayla muhafaza edilen, yani çözülemeyen, anlaşılamayan ve biraz da bu yüzden âşık olunan kadınlarına, Türk edebiyatı içinde çok ilginç ve biricik bir yenisini ekler.

*

Havva'nın Üvey Kızları 1928'de *Son Saat* gazetesinde tefrika edilmiş. Birkaç sene önce, Nahid Sırrı'nın bu gazetede yayımlandığını söylediği öykülerini ararken bulmuştum bu romanı. Yani *Havva'nın Üvey Kızları* bana, bize Nahid Sırrı'nın hediyesi.[6] Tam da ona yakışır bir hediye. Sizce de öyle değil mi?

---

[6] Roman Zülfikar Uğur Yıkan'ın tezinde ele aldığı romanlar arasında yer almıyordu. Yıkan, birkaç kaynakta adı geçen bu romanı bulamamıştı.

Roman, bugüne kadar okuduğum Server Bedi romanlarının en özel ve güzellerinden biri. Peyami Safa da böyle düşünmüş olacak ki iki sene sonra *Resimli Ay*'da çıkan bir ilanda (Şubat 1930), romanın *Havva'nın Kızları* adıyla ve Peyami Safa imzasıyla yayımlanacağı duyurulmakta. Yani yazarın kendisi de bu romanı ayrı bir yere koymuş ve esas imzasıyla yayımlama kararı almış. Lakin roman hiçbir zaman okuyucuya ulaşmamış, dahası *Havva'nın Üvey Kızları* doksan altı yıl boyunca Latin harflerine de çevrilmemiş. Bu romanı çevirmek, yayına hazırlamak, bana ve arkadaşım Bilal Acarözmen'e nasip oldu.

Romanın tefrika edildiği *Son Saat* gazetesinin tam koleksiyonu sadece Atatürk Kitaplığında mevcuttu. Bu koleksiyon da son derece yıpranmış bir hâldeydi. Bu yüzden bazı tefrikalar silik, iki tefrika da yırtıktı. Eksik yerleri Hakkı Tarık Us Koleksiyonundaki kopyalardan tamamlamaya çalışsak da metinde bazı kopukluklara, atlamalara neden oldu bu durum. Eserin akıcılığını ve okuma konforunu düşünerek bu kısımları yamama, yani tamamlama yoluna gittik. Boşlukları, anlamı ve anlatımı bozmayacak şekilde doldururken bu yamalar belli olsun diye köşeli parantezler kullandık. Metinde, köşeli parantez içinde göreceğiniz kelime ve bazen cümleler bu yamalardır.

(صوك ساعت) ايك قصه‌سى : ١

حوانيك أووه‌كى قيزلرى

- حمدى سابق -

برنجى قسم

١

كوزه‌ل برقادين كوردم كه وقت آيقه قاچيل، ترس ، فكسى ، ذاوعاطى ، صوسوزلق تسيق بر توام اولورم . چونكه او قادينده ملك اولى ايستدم و اولاماديغم، اولاماياجغى ايچون نشأتى قاپ ايدرم . بو برقادن شى ، كوزه‌ل برقادن كورمك ايم ايچون ملا آندرم! اوك اوتوبكه يه مادار كولم ، راحت و حاق اوتوشامام ، بك يمم ، حتى اويه‌ياملم .

سوقاقده ويا برمغازه‌ده كوردىكم هر كوزه‌ل قادين يى برآز يمه‌مك ، بر آز آرتيشه‌مك ، سارارتارق ، صولدوره‌رق كچر كيدم . برچوق السانلرك‌ده بم كبى ازدواجدن ظن ايدييورم ، زيرا كوزه‌ل بر شيء مالك اولمايان ايسته‌ه‌مك ممكن دكلدر و ايسته‌ديكن شيء مالك اولامق هماديدر .

بر قادين كوردىكم وقت‌ده آيقم قاچيل ،

آكلادم كه بونى اولده قولاى قولاى ده‌اولونماز ، كرلرجه ، بلكه هفته‌لرجه كوزه‌ل يمه‌مى كوزلرمك اوكندن كچيره‌جك ، اوامسز ياشادقم ايچون كندمى ا كسديك ، خسته ، سقط ، ايكرمى يولاجق و كوزارجه ، بلكه هفته‌لرجه مكسى ، نالمك ، فا غلمى و كردد برآم اولاجق ، آلم بر مكاومت .

آكلادم : بر كتبخانه‌ده اوطوريوردم . بر قادين كچرى يه كيردى ، بر مكتب كتابى آلمى ايسته‌دى . دها قادين كچرى يه آكديغى ايكنجى ، اوچنجى آيده‌ده بم قاسلرم چالمدى و السلمك چاره‌سنه‌مى خوفيه آغلام باشلادى . وجوديمه اوليملرم ، اوليه شهولدم ، الدامل ، بولبوچوللو ، شاهانه برقادين دكل ، بالعكس ، بالمكس ، ورزندن فيسه بولبو ، بالى اده ياقين ضعيف ، حتى وجوديمك بعضى طاوارى اميتمز ، فقط ، اولور شى دكل ، بو وجودمك غرب برآوراقلغى وار . بو « قيوراق » كله‌سى دائما بول كيسه‌دن برچوق قادين وجودلرينه اكرام ايدرز :

قادينك برآز بل ايچه‌در و پودوردن طاچا زاويه‌لرى دوجه‌لرينى سرعتله ده‌كيشديرديكى ايچون « تان » قيوراق وجود ا ، ديرز ؛ ياخود اوموزلرى برآز اوينادقدر ، كوكسى هم ده‌صچيرر دقلى‌ده‌ده ، مثل جوزليك و ورزش : قيوراق وجود ! خايم ! بوارلك هيچ بر شى ايراق دكلدر ، قيوراق ثم كردد‌كم قادينلر ديرلر . ثم‌دن طيرناغه قدار قيوراق ، صانكه مثلا ياغ‌دهلانان بر وجود : اومروزلرم كندى عمرلرى اعتبارنده كوچوك و اوزاق چيزيورلر ! كوكس ، ايك قرماشمك اچده چالمق و آزلق ايكى حوالى كيزلنمس كى وصانيور و ايديله‌ايدر ! بل چرشه‌ون ، كرلى پرتلتمك تعبيكه‌ده‌اويارى ايچون ايچون قيوراقدر . والحاصل اقدم ، صانكه بو وجودلك هيچ كمى يوقمش وقاچيلاسز بر بيماش آتل بالمى كى هرطرفى قيوراق قيوراق قيوراق‌دمر . هم بو اوطه بابامك مقوراق‌اللق‌ده‌دكل ، وجودمك كندى بابيلشدكدن ، بارتيلشدكدن دوغريدر . بوك ايچون تأثر ايدم .

قادين كچمى صوردقى وقت‌ده صسه‌يله‌ملم . هم ايچه وتورمك ، هم‌ده حاكم مسى . اولادين برآده روحه كچن بانغ برموسيقيسى وار .

اوطوردى و آيلى آيلق اوصسته آمدى . طوپوزاى اوصسته‌ده آيلق بيلكه اوصايوب دوروبور ، اونك آيلغى بوش لقده متادياً صالاديردى . برى اوصسته‌ده‌ورانى بابمالغرينك پودالغى حركتى ايجنده آثاريمك بوغوروقوشمى حس ايديبوردم . يتدم .

دها بوزلى ايچه كوردمه‌مدم ، بكا بركره ده‌ايچه‌ده‌مدم . لقيرديمك و ايچه سوريمى كوزلارى كوزدن كچيريوردى .

هيچ برشى بكه‌دى . مايوسلاشدم و آيلغى دها شدتلى صالاديردى . بوزنده بر ايكى طرفت عروقوشمى ظن ايلاديردى .

چونكه بان كو ويوردم ، قادين برقادينى واردى . بوزينك دريمى رورقارلى بر صو كبى اوزيردى . اچه‌مك و تنرمك بردى ، كوزلرى بويلك و كيريكارى اوزون ، بوزون ايچه و بارين ، دود قرى كوچك ، فقط آتيدى . سه‌ديغدن اراجى ، دينك اوجيله دائما دوداغلرى بالاوور ، ايچه ديشلرينه‌ديكيوور ، صانكه متادياً آلتى برشى آسيوردى .

وقت ايدم‌كه بزم كيايجك كتابلرى قويوب قالديغمز آلمارى نزسيور و اوكا بكه‌ديرمك ايچون بر سوز و آوازى اوكله يه‌جك آلمدن هيچ اوشه‌يه‌يور .

قادين هيچ بر كتاب بكنمه‌دى و هنوز انتشار ايتمه‌مش بر آثرى كتابچه‌يكى سويله‌دى .

كتابچى صوردى :

— معلمه‌بيكز اقدم ؟

— أوه‌ت .

— مكتبكزى سويله‌بيكز، اوكتاب چه‌نجه سنه كوندريرز .

قادين تردد ايتدى . نهايت برنجى صنف معلمه‌سى اولدغى بر مكتب اسمنى ويرمك چه‌وب كيتدى . برمعلمه‌يه هيچ بكزمه‌يوردى .

آرادن برآز كچه‌كدن صكرا بنده كتابلرمى آلدم و چيقدم . معهود جان صفه‌لسى نى فا پاصه‌رمشدى . آرتق هيچ بر شيدن فرق آلامه‌يه محكوم اولدغنى سيه‌يوردم . صوردم او قادار آصامشدى كه عادتا قاشلرم آغريبور وآزاده بر صوغى دولاشيوردى .

بوله كوردىكم بوتون قادينلر كوزه‌ل چيركين و معامسز كورونديلر .

سوكيلمسدن آرتق سوداى قادار يخلمه . هيچ بر شيئله تمثل ايدله‌مه‌مكدن قورقيوردم .

او كون راست كلديكم طاوارله فنا اوغوشدم . سوبله‌دكلرينى آكلاميور ، دائمين و اجنبه ، معامسز و بايانى حوالر ويريوردم . ايكى كيشى م حقارت ايتدم و دوشمانلار قازاندم . اى بك يمه‌مدم . حتى ، آقشامه دوغرو كوچك برشى ٣ غرشه‌سى كلدى وآسيرجين آلدم . كوزلرك بنى خسته ايدر ؛ هلاكى نه كوزه‌للكدر .

او قادينك بنده‌كى تأثيرى پاكلر وجودندن صمدن وياخود بانيشدندن عبارت دكلدى . بونى سويله‌مكه مجبورم . عكسى تقديرده اخلاقم پالكز حيوانى بر هلاكه‌دن عبارت ظن ايدله بيليز . خايم اوقادينده بنى چكن معنوى شيلر دها چوقدى، بوطرى سكره‌دنها آكلايه‌جم ايچون ايملك اوكه هشوى برنفس‌ريله آكنفا ايتدم .

(مابعدى وار)

HAVVA'NIN ÜVEY KIZLARI[1]

BİRİNCİ BÖLÜM

1.

Güzel bir kadın gördüğüm vakit keyfim kaçar. Ters, aksi, kavgacı, suratı asık bir adam olurum. Çünkü o kadına malik[2] olmak isterim ve olamadığım, olamayacağımı bildiğim için neşemi kaybederim. Bu berbat şey. Güzel bir kadın görmek benim için felakettir! Onu unutuncaya kadar gülemem, rahat ve canlı konuşamam, yemek yiyemem hatta uyuyamam.

Sokakta ya da mağazada gördüğüm her güzel kadın beni biraz yiyerek, biraz eriterek, sarartarak, soldurarak geçer gider. Birçok insanların da benim gibi olduklarını zannediyorum. Zira güzel bir şeye malik olmayı istememek mümkün değildir ve istenilen şeye malik olmamak azaptır.

Bu kadını gördüğüm vakit de keyfim kaçtı. Hem de biraz fazlaca.

Anladım ki bunu öyle kolay kolay da unutamayacağım. Günlerce, belki de haftalarca güzel biçimi gözlerimin önünden gitmeyecek, onsuz yaşadığım için kendimi eksik, hasta, sakat, iğreti bulacağım ve günlerce, belki de haftalarca aksi, nalet, kavgacı ve nemrut[3] bir adam olacağım. Elim bir mahkûmiyet.

Anlatayım: Bir kitaphanede[4] oturuyordum. Bu kadın içeriye girdi, bir mektep kitabı almak istedi. Daha kapıdan

---

1 *Son Saat*, 12 Şubat-7 Mayıs 1928, 78 tefrika.

2 Sahip.

3 Yüzü gülmez, sert.

4 Kitabevi.

içeriye attığı ikinci, üçüncü adımda benim kaşlarım çatıldı ve kalbimin çarpıntısı hafifçe artmaya başladı. Vücuduna bayıldım. Öyle şehlevent,[5] endamlı, boylu boslu, şahane bir kadın değil. Bilakis,[6] bilakis ortadan kısa boylu, balık etine yakın zayıf hatta vücudunun bazı tarafları nispetsiz[7] fakat olur şey değil, bu vücudun garip bir kıvraklığı var.

Bu "kıvrak" kelimesini daima bol keseden birçok kadın vücutlarına ikram ederiz. Kadının biraz beli incedir ve yürürken kalça zaviyeleri[8] derecelerini süratle değiştirdiği için "Aman ne kıvrak vücut!" deriz yahut omuzları biraz oynaktır, göğsü her adımda sıçrar falan da hemen bu rütbeyi veririz: Kıvrak vücut!

Hayır, bunların hiçbiri kıvrak değildir. Kıvrak, benim gördüğüm kadına derler. Tepeden tırnağa kadar kıvrak. Sanki mütemadiyen[9] gıdıklanan bir vücut… Omuzlar kendi mihverleri[10] etrafında küçük küçük daireler çiziyorlar, göğüs, ipek kumaşın içinde canlı ve azılı iki civan gizlenmiş gibi oynuyor ve kımıldıyor, bel coşkun, gizli bir raksın[11] ahengine uyarak için için kıvranıyor. Velhasıl efendim, sanki bu vücudun hiç kemiği yoktur ve kılçıksız bir beyaz etli balık gibi her tarafı kıvır kıvır kıvranmaktadır. Hem bu öyle yapmacıklı bir kıvraklık da değil, vücudun kendi yapılışından, yaratılışından doğuyor. Bunun için tesirlidir.[12]

Kadın kitabı sorduğu vakit de sesine bayıldım. Hem ince ve titrek hem de hâkim ses… Kulaktan bir anda ruha geçen nafiz[13] bir musikisi var.

---

5 Boylu poslu.
6 Aksine.
7 Orantısız.
8 Açıları.
9 Durmadan.
10 Eksenleri.
11 Dansın.
12 Etkilidir.
13 İçe işleyen.

Oturdu ve ayak ayak üstüne attı. Topukları üstünde ayak bileği oynayıp duruyor, öteki ayağını boşlukta mütemadiyen sallıyordu. Birbiri üstünde duran bacaklarının bu daimî hareketi içinde etlerinin yoğuruluşunu hissediyordum. Bittim.

Daha yüzünü iyice görmemiştim. Bana bir kere bile bakmamıştı. Kitapçının, önüne serdiği kitapları gözden geçiriyordu. Hiçbirini beğenmedi. Sinirleniyor ve ayağını daha şiddetli sallıyordu. Yüzünde bir iki nefret buruşuğu toplanıp dağıldı.

Yüzünü yandan görüyordum. Narin bir yapısı vardı. Yüzünün derisi rüzgârlı bir su gibi ürperiyordu. İncecik ve titrek bir deri… Gözleri büyük ve kirpikleri uzun, burnu ince ve narin, dudakları küçük fakat etliydi. Sinirden olacak, dilinin ucuyla daima dudaklarını yalıyor, inci dişleriyle didikliyor, sanki mütemadiyen lezzetli bir şey emiyordu.

Dikkat ettim ki bizim kitapçının, kitapları koyup kaldıran elleri titriyor ve ona beğendirmek için bir sürü eserleri önüne yığıp almaktan hiç usanmıyor.

Kadın hiçbir kitap beğenmedi ve henüz intişar etmemiş[14] bir eseri bekleyeceğini söyledi. Kitapçı sordu.

"Muallime[15] misiniz efendim?"

"Evet."

"Mektebinizi söyleyiniz, o kitap çıkınca size göndeririz."

Kadın tereddüt etti. Nihayet birinci sınıf muallimesi olduğu bir mektep ismi vererek çıkıp gitti. Bir muallimeye hiç benzemiyordu.

Aradan biraz zaman geçtikten sonra ben de kitaplarımı aldım ve çıktım. Mahut[16] can sıkıntısı beni fena bastırmış-

[14] Yayınlanmamış.

[15] Öğretmen.

[16] Sözünü ettiğim.

tı. Artık hiçbir şeyden zevk almamaya mahkûm olduğumu biliyordum. Suratım o kadar asılmıştı ki âdeta kaşlarım ağrıyor ve alnımda bir sızı dolaşıyordu.

Yolda gördüğüm bütün kadınlar gözüme çirkin ve manasız[17] göründüler.

Sevgilisinden ayrılmış sevdalı kadar bedbahttım.[18] Hiçbir şeyle teselli edilememekten korkuyordum. O gün rast geldiğim tanıdıklarla fena konuştum. Söylediklerini anlamıyor, dalgın ve ahmakça, manasız ve bayağı cevaplar veriyordum. İki kişiye hakaret ettim ve düşmanlıklarını kazandım. İyi yemek yiyemedim. Hatta akşama doğru küçük bir baş ağrısı geldi ve aspirin aldım. Güzellik beni hasta eder ve ilacı yine güzelliktir.

O kadının bendeki tesiri[19] yalnız vücudundan, sesinden ve yahut bakışından ibaret değildi. Bunu söylemeye mecburum, aksi takdirde incizabım[20] yalnız havai[21] bir alakadan[22] ibaret zannedilebilir. Hayır, o kadında beni çeken manevi şeyler daha çoktu. Bunları sonra daima anlatacağım için ilk önce uzvi bir tasvirle iktifa edeyim.[23]

Çok duygulu ve çok zeki bir kadın olduğunu anlamıştım. Fazla olarak bütün insanlardan gizlediği büyük bir sır taşıyor gibiydi ve belki de bütün manevi cazibesi bu sırrı taşımasından geliyordu. Nazariyatı[24] bırakalım.

Bu kadını bulmaya karar verdim. Ne yapabilirdim? Mektebe gitmek… Ne bahaneyle?

İşte o gece sabaha kadar bu bahaneyi aradım, bulamadım.

---

[17] Anlamsız.
[18] Kötü şanslıydım.
[19] Etkisi.
[20] Duyduğum çekim.
[21] Uçucu, geçici.
[22] İlgiden.
[23] Fiziksel bir betimlemeyle yetineyim.
[24] Teoriyi.

Nihayet kendisini bahanesiz görmeyi ve samimi olmayı düşündüm. Kendisini görecektim, kitaphanedeki hislerimi söyleyecektim ve diyecektim ki:

"Ne ve kim olursanız olunuz. İster nişanlı, ister nikâhlı, ister sevdalı, ister evli, ister namuslu bir kadın… Sizi benimle tanışmaktan ve konuşmaktan men edecek sebepler ne kadar büyük, ne kadar çok olursa olsun beni reddetmeyeceksiniz. Benden nefret ediniz fakat bana dostluğunuzu veriniz. Hiç değilse yalnız sizinle resmî konuşabileyim. Sesinizi duymak imkânından beni mahrum bırakmayınız. Düşünün ki ben sizden çok hoşlandım ve bu muhabbet…"

Karşısında birçok şeyler söyleyebileceğime emindim. Zira kadın karşısında dili tutulanlardan değil, çenesi açılanlardanım. Mahcup[25] değilim. Muvaffakiyetlerimin[26] çoğunu buna borçluyum. Fakat buradaki cesaret az şey değildi. Hiç tanımadığım bir kadına dosdoğru nasıl gidebilirim? Bu cesaretin, hayâsızlık hududuna[27] girdiği muhakkaktı.[28] Kadın, bu müracaatı[29] iğrenç bulabilirdi. Vakıa[30] hoşuna gitmesi ihtimali de pek çoktu. Fakat yerine göre. Yukarıda saydığım kadınlardan biri ise yani sevdalıysa, nişanlıysa, nikâhlıysa, kocalıysa, namusluysa teşebbüsüm[31] hakaret, kahkaha veya daha kısaca kapı dışarı edilmemle neticelenebilirdi.

Bir bahane lazım. Beynim, bu bahanenin peşinde koşa koşa yorgunluktan çatladı. Nihayet buldum. Yüzümde bir muzafferiyet[32] tebessümü parladı.

---

[25] Utangaç.
[26] Başarılarımın.
[27] Sınırına.
[28] Kesindi.
[29] Başvuruyu.
[30] Gerçi.
[31] Girişimim.
[32] Zafer.

Sabahtan tezi yok telefona yapıştım, kadının mektebini aradım. Mükâlemeyi tesis ettim.[33] Kadının ismini bilmediğim için mektep müdürüne şöyle sordum.

"Efendim… Birinci sınıf muallimi hanımla görüşmek istiyorum."

"Şükriye Hanım'la mı?"

"Evet."

"Bir dakika müsaade ediniz."

O bir dakikanın beni iyi terleteceğini hissederek beklemeye başladım. Boyuna yutkunuyordum. O ana kadar bana tabii ve sade görünen bu hareket telefon başında birdenbire pek harikulade geldi. Kendi kendime, "Efendi, ne yaptığının farkında mısın? Hiç tanımadığın bir insana telefon ediyorsun," diyordum ve bana cesaret verebilecek yegâne teselli telefon başında utancımdan yüzümün kızardığını kadının göremeyeceğini bilmemden ibaretti. Hatta elimden telefonu atarak bu sevdadan vazgeçmek bile istedim. Fakat bir fikir bana cesaret verdi, "Adam sen de," dedim, "Tehlikesiz muvaffakiyet yoktur!"

Sabırla bekledim, epeyce bekledim. Bir dakikayı çok geçti yahut bana öyle geldi.

Nihayet ince bir ses "Efendim?" demişti.

Eyvah… Bir türlü ilk cümleyi bulamıyorum. Nasıl hitap edeyim? İlk kelime ne olsun?

Kadın sesini yükseltti.

"Efendim? Kimsiniz?"

Kekeledim.

"Hanımefendi… Şükriye Hanım değil misiniz?"

"Evet, efendim."

"Affedersiniz, bir şey soracaktım efendim."

"Buyurunuz… Fakat kiminle konuşuyorum efendim?"

"Beni tanımazsınız… Ben de yalnız isminizi tanıyo-

[33] Sohbeti kurdum.

rum. Akrabamdan bir çocuk var da efendim. Ona dair sizinle konuşmak istiyordum."

"Çocuk velisi misiniz?"

"Değilim. Ama olacağım. Daha doğrusu fikrinize ihtiyacım var."

"Bir şey anlamıyorum efendim."

"Akrabamdan bir çocuk var da…"

"Arabada çocuk mu?"

"Araba değil, akraba… Ak ra ba…"

"Akrabanızdan?"

"Evet."

"Bizim mektepte mi?"

"Hayır."

"Anlamıyorum beyefendi…"

"Hanımefendi… Galiba telefonla konuşamayacağız. Müsaade ederseniz sizi mektepte göreyim."

"Daha iyi olur efendim."

"Ne vakit geleyim?"

"Akşamüstü… Son ders bitince."

"Peki efendim."

Telefonu kapadım. İlk duygum sevinç! Oh… Kendisini mektepte göreceğim. Telefonun münasebetsizliğinden istifade edeceğim[34] demektir. Zaten telefonda iyi konuşsaydım da yine görüşmek isteyecektim.

O gün akşamı zor ettim. Görüşmek için bulduğum bahane şuydu: Akrabamdan bir çocuğu onun mektebine yazdırmak istiyorum fakat çocuk mektepten korkuyor, ismini işittikçe ağlıyor, bağırıyor, tepiniyor, isyan ediyor. Eğer muallim hanım lütfedip de çocuğu kendi eliyle mektebe götürür, alıştırırsa büyük bir üzüntüden kurtulacağız.

Hâlbuki ne akrabamdan çocuk var ne bir şey… Bu vesileyle bir mükâleme başlangıcı tesis etmek ve kadına hislerimi söylemek niyetindeyim.

[34] Yakışıksızlığından faydalanacağım.

Artık mektebe gitmeden evvel kadına söylenecek bin şey düşündüm.

Akşamüstü, son dersten on dakika evvel Nişantaşı'ndaki mektebe giderek müdür odasına girdim. Birinci sınıf muallimi Şükriye Hanım'ı bekleyeceğimi söyledim. Müdür nezaket[35] gösterdi; bana, yer ve sigara verdi. Hatta yalanımı bir de müdüre anlattım. Akrabamdaki çocuğun huysuzluğunu söyledim.

"Evet," dedi. "Böyle çocuklar vardır. İyi düşünmüşsünüz. Muallim çocuğun muhabbetini kazanarak onu mektebe ısındırabilir. Şükriye Hanım da buna muktedirdir."

Oh… Artık iyice rahatlamıştım. Şükriye Hanım'la konuşmak cesaretim artmıştı. Hiç korkmadan bekliyordum. Nihayet zil çaldı, son ders bitti.

Biraz sonra müdür odasına birçok erkek ve kadın muallimler girip çıkıyorlardı. İçeri bir kadın girdi ve müdür, ona, beni göstererek "Şükriye Hanım," dedi, "Beyefendi sizi bekliyorlar."

Ben birdenbire şaşaladım. Başıma bir kova soğuk su dökülmüş gibiydi. Kadına bakıyor ve gözlerimi açıyordum. Çünkü bu kadın, bu Şükriye Hanım, kitaphanede gördüğüm kadın değildi. Bu Şükriye Hanım kısacık, yusyuvarlak, tombalak, yaşlıca, güler yüzlü bir kadındı.

Bana doğru ilerledi.

"Buyurunuz beyefendi. Sizi dinliyorum efendim," dedi.

Vakıa hazırladığım yalanı bu kadına tekrar etmek suretiyle kazayı atlatabilirdim. Fakat onu nerede göreceğim? O bu mektepte değil mi? Kitaphanede yanlış mı duydum? Yoksa başka bir sınıfın muallimi miydi? Hayır, mektebin ismini gayet iyi duyduğumu biliyorum. Sınıfın ismini yanlış duymuş olamam. Çünkü birinci sınıfa ait kitapları aramıştı. Mutlaka o kadın, bu mektebin birinci sınıfında muallimedir. Fakat bu Şükriye Hanım kim?

[35] İncelik.

"Affedersiniz efendim," dedim. "Kabilse[36] mektepten çıkalım. Yalnız konuşalım, ailevî bir şey arz edeceğim."

"Hay hay… Daha iyi."

Şükriye Hanım'la mektepten çıktık. Bu o kadar güler yüzlü, müsamahakâr,[37] iyi kalpli bir kadına benziyordu ki ona derdimi açma cesareti duymaya başladım. Tereddüt ediyordum. Az buçuk teşebbüs ettim.

"Efendim," dedim. "Doğrusu sizi görünce biraz şaşırdım. Söyleyeceğim şeyden vazgeçer gibi oluyorum. Çünkü ben, mektebinizin birinci sınıf muallimesi olarak başka bir kadını tanıdım."

Şükriye Hanım, yürürken durdu ve yüzüme baktı.

"Başka bir kadın?"

"Evet."

"Bu mektebin birinci sınıf muallimesi benim."

"Ne zamandan beri?"

"Üç senedir."

"Garip şey… Nasıl oluyor da başka bir hanım, bu mektebin birinci sınıf muallimesi olduğunu iddia edebiliyor?"

Şükriye Hanım, birdenbire alaka duyarak yol ortasında bir daha durdu ve canlı tavırlarla "Çok garip şey!" dedi. "Kim bu kadın?"

Ben hakikati iyi gizleyebilmek için meseleyi ağız kalabalığına boğuyordum.

"Efendim… Vallahi tuhaf şey. Maksadı ne olabilir? Hoş, ben de bu hanımı pek iyi tanımıyorum. Yalnız bir defa gördüm. Fakat kendisi böyle adres verdi."

"Tanımadığınız bir hanımla ne işiniz vardı?"

"Bir çocuk yazdırmak meselesi… Uzun hikâye efendim. Ancak o hanıma müracaat edebilirdim. Size anlatmak faydasızdır."

---

[36] Mümkünse.

[37] Hoşgörülü.

"Fakat merak ediyorum."

"Merak edilecek şey değil. Her zaman maruz kaldığınız mektep çocuğu vakalarından biri."

"Vaka mı? Bizim mektepte mi olmuş?"

Kadıncağız telaş ederek sesini yükseltti.

"Aman… Yoksa bana iftira mı atıyorlar? Ne vakası? Maarifin[38] kulağına giderse iyi bir şey değil. Rica ederim anlatınız beyefendi!"

Gülerek cevap verdim.

"Hayır efendim, hayır… Vaka, iftira, sizin mektepte çocuk falan yok. Bunların hiçbiri değil. Bizim akrabadan bir çocuk var da…"

"Fakat bu kadın kim? Siz bizim mektebe niçin geldiniz? Çok merak ediyorum. Rica ederim, gizlemeyiniz. Ben taben[39] müsamahakâr bir kadınım. Hakikati söylerseniz memnun olurum."

Biraz samimi olarak dedim ki:

"Vallahi efendim… Hakikati söylemek epeyi güççedir."

"Söyleyiniz!"

"Fakat pek fazla müsamahakâr olmanız lazım."

"İstediğinizden fazla olacağım."

Düşündüm. İlk tanıdığım bu kadına kalbimi, esrarımı faş edebilir[40] miydim? Ne münasebet! Bununla beraber hakikati bir ucundan göstermek zararlı değildi. Hususiyle[41] yanımda hep gülümseyerek, hatta biraz da bana sokularak yürüyen bu kadında bir abla şefkati hissediyordum. Cesaret ettim.

"Doğrusunu ister misiniz Şükriye Hanım? Ben deminden beri müdürünüze de size de yalan söylüyorum.

---

[38] Maarif eğitim demektir. Burada kast edilen Millî Eğitim Bakanlığı yahut müdürlüğüdür.

[39] Yaratılış olarak.

[40] Açabilir.

[41] Özellikle.

Mektebinize hiçbir çocuk meselesi için gelmedim. Çünkü akrabamdan falan öyle inat eden, tepinen çocuk yok. Mektebe, o hanımı görmeye geldim. Hani birinci sınıf muallimi olduğunu söyleyen hanımı…"

Şükriye Hanım, bana, içi gülen yan gözlerle baktı.

"Yanlış kapıyı çalmışsınız," dedi.

"Mesele bundan ibaret. Siz müsaade ettiğiniz için bu garip hakikati söyledim. Yoksa hicabım böyle bir itirafa mani olurdu."

Yol arkadaşım güler yüzlü, tabii ve sevimli maskesini hiç bırakmıyordu.

"İyi ettiniz… Bunda gizlenecek ne vardı? Alakadar olduğunuz[42] bir kadın size mektebimizin adresini vermiş, tabii kendisini aramışsınız, karşınıza başkası çıkmış, bunlar pek tabii… Niçin bir çocuk meselesi icat etmeye lüzum gördünüz?"

"Niçin mi?" dedim ve kuvvetlice güldüm. "Niçin mi?" diye tekrarlayarak devam ettim. "Çünkü sizi değil de o hanımın kendisini görseydim bu yalanı ona da söyleyecektim. Kendisiyle konuşmak için başka bir… Bir… Bahane yoktu."

"Ay bu hanımla hiç görüşmemiş miydiniz?"

"Hayır."

"Size adres vermiş ya…"

"Adresi bana vermedi."

"Gördünüz mü, yine muammalar karışıyor bu meseleye."

"Öyle görünüyor. Hakikatte muamma yoktur. Ben hanımı bir kitapçıda gördüm ve çok beğendim. Kitapçıya adres verirken duydum. Mesele bundan ibaret."

Şükriye Hanım, başını yukarıdan aşağı doğru ahenkli bir hareketle indirerek mağrur[43] ve uzun bir "Ha…" dedi, "Şu mesele."

---

[42] İlgilendiğiniz.

[43] Gururlu.